

P.G. WODEHOUSE

Zmizel po francouzsku

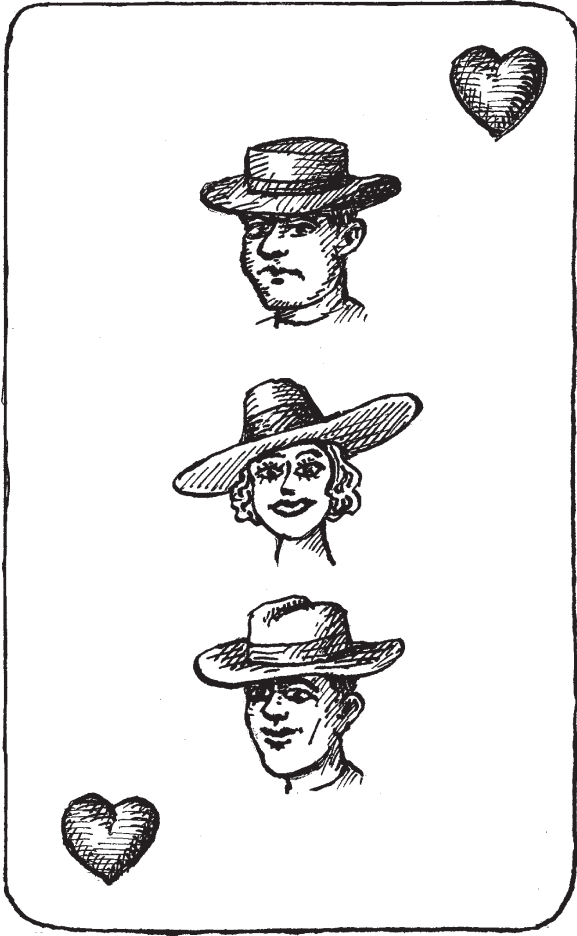

VYŠEHRAĐ

PELHAM
GRENVILLE
WODEHOUSE

ZMIZET
PO FRANCOUZSKU

**Pelham
Grenville
Wodehouse**

**Zmizel
po
francouzsku**

VYŠEHRA D

Z anglického originálu French Leave přeložil Ivan Vávra
Ilustrace Jiří Slíva
Typografie Vladimír Verner
Odpovědná redaktorka Marie Válková
E-knihu vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
roku 2016 jako svou 1521. publikaci
Vydání v elektronickém formátu první
(podle prvního vydání v tištěné podobě)
Doporučená cena E-knihy 150 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r.o.
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-774-8

Copyright © Trustees of the P. G. Wodehouse Estate

Translation © Ivan Vávra, 2016
Illustrations © Jiří Slíva, 2016

Tištěnou knihu si můžete zakoupit na www.ivysehrad.cz

Tři sestry jedou poznávat svět

Prozkoumáte-li silnou lupou mapu dlouhého ostrova, který se řečí domorodců nazývá Long Island a je součástí státu New York, a soustředíte se přitom na pobřežní oblast Great South Bay, můžete tam zpozorovat malou vesničku jménem Bensonburg. Je tam zdravý vzduch, půvabná krajina a velice smíšená společnost: mezi bohatci, jako je třeba Russell Clutterbuck, vydavatel, kteří zde mají letní sídla, zde žijí i lidé obyčejní, kteří se mají co ohánět. K nim patří i tři sestry, dcery zesnulého dramatika Edgara Trenta, které obývají malou farmu na konci uličky, svažující se k oceánu.

Dnes už se na Edgara Trenta většinou zapomnělo. Napsal jen jednu dobrou věc, veselohru *Bratr Masons*, a to je už hodně dávno. Pravda, tehdy na té produkci dost vydělal a něco ze svého jmění zachoval jako dědictví pro své tři dcery, Kateřinu, Josefínu a Terezu. Zakoupily farmu v Bensonburgu, což byl Kateřinin nápad, založily si chov slepic, a k tomu si pořídily i několik úlů na vedlejší přivýdělek. Josefína neprosadila svůj návrh chovat i kachny. Terry tehdy případně řekla, že ani slepice nejsou zrovna jako Chanel 5, ale kachny, je-li jich víc pohromadě, páchnou jako závadná kanalizace, a Kateřina prohlásila, že o chovu kachen může uvažovat jen člověk, který nemá všech pět pohromadě. Byla o několik let starší a se sestrami často zacházela jako s nevyčválanými dětmi.

Odpoledne toho dne, o kterém hodláme vyprávět, nasypala Terry slepicím, vrhla starostlivý pohled na včely a vešla

do kuchyně, kde Josefína ukládala vejce do kartonů. Nevlídně se přitom mračila. Byla to dívka nadobyčej půvabná, hezčí dokonce než Terry, o které znalci prohlašovali, že docela ujde. Terry a Josefína byly po matce, krásnější část rodiny, kdežto starší Kateřina se podobala spíš otci, jehož předností byl intelekt.

„Vejce!“ zhnuseně pravila Josefína. „Měli by proti nim vydat nějaký zákon.“

Terry souhlasně přikývla.

„Vím, co tím chceš říct. Plahočíme se tady, tři mladé ženy, toužící po životě, radosti a lásce, a místo toho všeho máme jen vejce. Koliks jich rozbila?“

„Jen dvě a obě byla zkažená.“

„Jistě od Hetty, ta si je schovává.“

„A ani nekdákne.“

„To je fakt, a to je na tom to nejhorší, ta její záludnost. S chutí bych ji nakopla.“

„Já bych je nakopla všechny, blbé slepice. Nesnáším už jen to slovo! Henry Weems na mě chtěl, abych mu říkala Hen, že mu tak odjakživa říkají v práci. Řekla jsem mu, že bych mu tak mohla říkat jen přes svou vlastní mrtvolu.“

„Zase tě žádal, aby sis ho vzala?“

„Jo.“

„A proč vlastně ne? Vždyť se ti líbí!“

„Ano, líbí. Mám Henryho moc ráda. Ale co můj plán, co když to vyjde s tou televizí?“

Mluvila o možnosti prodat televizi veselohru *Bratr Masons*. Nějaký pamětník si vzpomněl, jaký úžasný to byl kdysi na Broadwayi úspěch. Prodej autorských práv televizní společnosti si vzal na starost Henry Weems, společník právní kanceláře Kelly, Dubinsky, Wix, Weems & Bassinger, a Josefína si slibovala, že se mu to podaří. Terry však tomu plánu nedůvěřovala.

„To teda pochybuju,“ pravila Terry. „Tyhle obchody s autorskými právy většinou nevyjdou. Televizní vlčáci jsou všichni

sadisti. Dělá jim dobře mávat vdovám a sirotkům před očima měšci zlata a pak ucuknout a křiknout: „Aprííí!“ Každý, kdo se trochu vyzná v oboru, ti to potvrdí.“

„Myslíš, že z toho nic nebude?“

„Nebude, to je hotová věc.“

„No nic, díky za povzbudivá slova.“

„Rádo se stalo. To je jen normální dobrá rada od poradny Terezy Trentové. Nemůže to vyjít. Byl to jen bláhový sen, prázdná naděje. Chop se stébla, děvče, a provdej se za Henryho... Hele, pozor, co to? Někdo k nám přijel, před domem zastavilo auto.“

„Asi Kate, byla někde s medem a někdo ji nejspíš svezl.“

„To není Kate, nějaký mužský... Oháknutý ve fajnovém letním obleku... Propána, vždyť je to Henry!“

„Henry?“ Josefína vyskočila, vajíčka se rozkutálela po stole do všech stran. „Třeba to něco znamená!“

„Už to tak vypadá. Jistě si nevyjel osmdesát pět mil jen tak pro ukrácení dlouhé chvíle. Pojďme, milý Watsone, rozuzlení je na dosah,“ prohlásila Terry a vykročila ke dveřím. „Pojďme a podívejme se, oč se jedná.“

* * *

Z vozu vystoupil Henry Weems, vážný, téměř důstojný mladý muž, dosud jen nevýznamný činitel v kanceláři, kde většinou trávil pracovní dobu, ale určitě muž se slibnou budoucností, jednou se stane starším společníkem. Když spatřil Josefínu, lehce se zarděl a oko se zalesklo, což se mu při takovém spatření stávalo pravidelně.

„Ehm, dobré odpoledne,“ pravil, „jedu právě do Easthamptonu, a tak jsem si řekl, že se u vás zastavím a sdělím vám poslední zprávy. Au!“ změnil náhle téma a vysvětlil jim, že tak učinil proto, že ho právě bodla včela.

Josefína to nepokládala za dostatečný důvod.

„Propána, na to nedbejte. Jaké jsou ty zprávy?“

Terry nemohla s její necitelností souhlasit. Zнала své včely, které se často chovaly jako zákeřní jedovatí hadi.

„Trochu soucitu s lidským utrpením, sestro,“ napomenula ji. „Náš host utrpěl potenciálně smrtelný úraz. Měla bych mu pro jistotu přichystat pytel na převoz do márnice...“

„Děkuji, ale myslím, že to nebude nutné.“

„Tyhle včely jdou po každém kromě Kate. Tu proti nim chrání zvláštní síla osobnosti.“

„Zprávy! Co nám chcete oznámit?“ neústupně se tázala Josefína.

Henry Weems měl v úmyslu celou věc pojednat po advokátsku pěkně zeširoka, avšak viděl, že bude muset rychle s barvou ven. Přejít k věci, jak by to nazval.

„Váš prodej autorských práv televizní společnosti byl schválen a potvrzen dnes ráno.“

„To je skvělé!!“ zaradovala se Josefína.

„Nádhera!“ přizvukovala jí Terry. „Tak jste to přece dokázal!“

„Dostanete to ovšem ještě písemně, ale když jedu kolem, myslel jsem, že bude namístě...“

„Kolik dostaneme?“

„Po odečtení výdajů a poplatků...“

„Jen aby to nedopadlo jako v románě Ponurý dům... Všechno si rozdělili advokáti.“

Henry jí věnoval káravý pohled.

„Náklady jsem udržel na minimu. Samozřejmě, *kvůli vám* jsem se vynasnažil... a kvůli vašim sestrám.“

„Ovšem, Henry, a jsme vám moc vděčné za všechnu námahu,“ řekla Terry srdečně. „Byl jste naprosto úžasný. Úplně mám před očima, jak jste se postavil za naše zájmy, jako bych u toho byla. Ti vydřiduši to jistě chtěli dostat za pár šupů, ale vy jste bojoval jako udatný rytíř a nevzdal se, dokud nevyprázdnil svoje měšce.“

„Zpočátku byl mezi jejich nabídkou a mým požadavkem jistý rozdíl, ale posléze jsme dospěli k narovnání.“

„Přímo vás vidím, jak jste to narovnal. Bušil jste do stolu?“

„Jen jednou nebo dvakrát.“

„To si myslím. Jste kanón, Henry, neocenitelný společník. Na vás se můžeme spolehnout. A k čemu jste nakonec dospěli?“

Henry se přemohl a nezačal profesionálními frázemi, ve smyslu paragrafu XY občanského zákoníku, ve vztahu k spoludědičkám pozůstalosti zesnulého Edgara Trenta, dramatika a autora divadelního díla *Bratr Masons*, a tak dále. Nebylo to pro něho snadné, ale učinil tu oběť.

„Každá si přijmete asi tak na dva tisíce dolarů, vy dvě i vaše sestra.“

Josefína pohlédla na Terry.

„To bude stačit, když dáme své podíly dohromady.“

„Ideální suma,“ souhlasila Terry. „Kdyby toho bylo víc, mohlo by nás to svádět ke křečkování a hamounění. Se čtyřmi tisíci se nedá o křečkování vůbec uvažovat.“

Henry pohoršeně povytáhl obočí.

„Ale, prosím vás...“

„Něco namítáte?“

„Čtyři tisíce jsou přece pěkná sumička, podkladek pro založení hnízda...“

„Nevím, o čem mluvíte. Jaký podkladek?“

Henry se zastyděl. „Chci říct, že uložíte-li si ten obnos do státních dlužních úpisů, vynese vám to...“

„...ničemnou almužnu, a na to my dvě nejsme zvědavé. Nevím, co se svým podílem udělá Kate, ale my máme lepší, odvážnější plán. Báječný a vzrušující.“

„V tom případě to jistě není bezpečná investice.“

„My se toho nebojíme.“

Henry si povzdechl, neboť tento přístup k dědictví už znal. Dokonce mu někdy připadalo, že se to stává pokaždé, když advokátní kancelář Kelly, Dubinsky a spol. narazí na nějakou částečně nesvéprávnou vdovu, omámenou vidi-

nou bohatství; tehdy jeho společníci sborem volají: „Tohle ať si vezme na starost Weems!“

„Ach, děvčata, nepoučitelná stvoření, vždycky se necháte zlákat nějakým prospektem a už hned začnete počítat kuřata...“

„Kdybyste byl tak laskav...“ skočila mu do řeči Josefína.
„...a zdržel se řečí o drůbeži,“ dodala Terry.

Henry se omluvil, řka, že mu to uklouzlo.

„O to vás prosím,“ pokračoval, „aspoň polovinu svého dědictví si uložte do bezpečných cenných papírů. Není to dobré, dávat si všechna vejce do jednoho košíku... Moc se omlouvám. To ta přísloví! Zvláštní, kolik jich souvisí s chovem drůbeže. Nepochybně se to dá vysledovat do časů...“

Nedořekl, neboť se mu za zády ozval hlas: „Dobrý den, pane Weemsi.“

Vylekaně nadskočil a obrátil se k majestátní postavě starší sestry Kateřiny, která mu vždycky naháněla strach. Silně mu připomínala obávanou guvernanku z jeho dětství, jejíž rázná povaha udělala hluboký dojem na jeho tvárnou mysl.

„To byl zase den,“ zachraptěla unaveně.

„Honička?“ soucitně se zeptala Terry.

„Jen samá nespokojenost a kritizování. Pan Clutterbuck mi zase vyčetl, že si moc počítám za med.“

„Pořád mu připomínám, že včely nejsou obnovitelný zdroj; nemůže čekat, že pro něho budou dělat med, aniž se jim dostane zákonité odměny. Doufám, žes mu dala za vyučnou?“

„Byla jsem rozhodná a nesmlouvavá,“ pravila Kateřina a Henryho ta odpověď nepřekvapila. „Ale rozmluva to byla velmi nepřijemná a skličující.“

„Snad tě rozveselí Henryho zpráva, že *Bratr Masons* je úspěšně prodaný a každá z nás dostane asi dva tisíce dolarů. To není špatné, co říkáš?“

Kateřina se rozzářila.

„Výborně!“ zvolala a Henrymu připomněla guvernanku, když ho chválila za správně vyřešený příklad. „Tomu říkám znamenitý výsledek! Dva tisíce!“

„Henry zvítězil nad vlkodlaky. Nemilosrdně je drapnul pod krkem a nedal jim vydechnout. Byli jako stébla pod kosou žence...“

„To věřím,“ pravila Kate upřímně. „Dáte si sklenku mléka, pane Weemsi?“

„Ne, opravdu, děkuji...“

„Ale to víte, že si dáte. Sklenku mléka pro pana Weemse, Josefíno!“

„Hned to bude!“ Odkvačila do kuchyně.

„Ne, prosím vás, jen žádné mléko...“

„Co tedy vejce?“ navrhla Terry. „Vejce jsou zdravá, výživná.“

„Děkuji nesmírně, ale budu muset vyrazit na cestu.“

„To je škoda. Vyřídím to Josefíně. Sbohem, Henry, a ještě jednou tisícere díky. Byl jste úžasný!“

Terry zašla za Josefínou do kuchyně. „S mlékem nepočítej. A s Henrym taky ne,“ dodala, když se bafání motoru smísilo s kdákáním slepic. „Napadlo mě, že se nezdrží. Má vítr z Kate.“

„Já jsem na tom dost často podobně.“

„Se mnou je to stejné, je to komplex mladších sester. Nemůžeš se dost dobře zbavit strachu z někoho, kdo ti v dětství drhl obličej namydlenou žínkou. A teď jí budeme muset říct o svém plánu!“

„Ty jí to řekneš? Vzalas to na sebe?“

„Jistě, řeknu.“

„Jsi ohromná, Terry. To jsem zvědavá, co ona na to.“

„To se brzo uvidí, už se blíží. Bude lepší, když se vytratíš.“

Josefína vyklouzla z kuchyně zadním východem a vzápětí se dostavila Kateřina.

Nebyla dobře naladěná a promluvila, ještě než překročila práh.

„Co mi to ten Weems naznačil?“ zeptala se zhurta. „Že se vy dvě chystáte uložit svůj podíl do nějaké zpozdilé, nebezpečné spekulace? Přijdete o všechno! Zbláznily jste se?“

Terry už byla připravená se vzepřít. Věděla, že zvítězit nebude snadné.

„Že jsme se zbláznily? Snad máš pravdu, asi tě to bude šokovat. S Josefínou jsme se rozhodly vyjet si za ty peníze na dovolenou.“

„Na dovolenou?“

„Pojedeme do Francie. Obě umíme docela dobře francouzsky. Josefína se těší do St. Rocque, to je v Bretani. Četla o tom místě v nějakém časopisu. Koncem července tam bude festival, má to být naprosto úžasná událost. A já se chci podívat do Pikardie, už odedávna sním o výletu do Roville. Když teď dostaneme tu nenadálou nadílku...“

Kateřina měla pocit, že se pod ní podlaha kuchyně zaky-mácela.

„Chceš mi říct, že hodláte svoje dědictví *rozfofrovat*?“

„Pokud jde o mě, je to přesně tak. Dopřát si krásnou dovolenou a všechno utratit, abych měla nač vzpomínat. Pak se vrátím na farmu a budu se dál starat o slepice a včely. Josefína si to představuje trochu jinak. Chtěla by se provdat za milionáře.“

„Co povídáš!“

„Je jich tam spousta k mání.“

„Tím chceš říct, že bude cíleně hledat někoho, koho by si mohla vzít *jen pro peníze*?“

„Ne tak docela. Pouze si usmyslila vydat se do míst, kde na nějakého boháče může narazit. Je to zcela logické. Devět z deseti žen se vdává za někoho ze své vrstvy. Žiješ-li mezi instalatéry, provdáš se patrně za instalatéra. Choď mezi milionáře a můžeš si mezi nimi vybrat. To je podstata jejího plánu. Pojede do Francie, aby se dostala do lepší společnosti, a já tam budu s ní, dělat jí společnost.“

„Tuhle šílenost nedovolím!“

„Nezlob se. Tušila jsem, že nebudeš souhlasit. Ale už jsme se rozhodly.“

Kateřina se zhroutila na židli a na několik okamžiků se odmlčela.

„Vždyť nemáte žádné vhodné oblečení!“

„Nakoupíme si v Paříži.“

Kateřina namítla: „Nákupy v Paříži, drahé hotely, život ve stylu tamějších boháčů, to vám ty prachy rychle dojdou!“

„Ano, na to jsme pomyslely. Řešení je však jednoduché: v roli zámožné dědičky se budeme střídat, protože bohatá mladá dáma musí cestovat s komornou. Každá si vytáhne kartu a kdo vyhraje, je na první měsíc dáma a ta druhá je komorná. Za měsíc se vyměníme, dokud na to budeme mít. Bude to jako střídání plodin na poli.“

Kateřinin výraz svědčil o zrajícím rozhodnutí.

„Opravdu to chcete podniknout?“

„Rozhodně!“

„V tom případě pojedu s vámi.“

„Ale to je senzace, Kate! Samozřejmě, všechno zaplatíme, budeš náš host. Tam se ti bude líbit, v St. Rocque, a co teprve v Roville! Nádhernou dovolenou si uděláme.“

„Líbit se mi to určitě nebude, ale nemůžu vás, nedospělá třeštidla, pustit samotné na toulky po Evropě,“ prohlásila Kateřina a oddusala.

Josefína nakoukla zadním vchodem.

„Tak co, jak to dopadlo?“

„Lépe než jsem čekala. Pojede s námi.“

„A sakra!“

„Neblázni, lepší bys to nemohla mít! Kate sice nemá dobrodružnou povahu, se kterou bys chtěla sdílet zážitky ze sídel mondénní smetánky, ale uvědom si, že správná bohatá dívka cestuje nejen s komornou, ale má i gardedámu neboli dueňu. Ta jí teprve dodává onen *flair* výlučnosti a cizokrajné tajemnosti, jež přitahuje zámožné uchazeče o sblížení. Teď kde máme ty karty? Táhni první, ať se rozhodne, kdo

z nás bude bohatá slečna Trentová, a kdo se uplatní jako skromné děvče, komorná Fellowesová. Není to dobré jméno pro služku, Fellowesová? Našla jsem je v jednom anglickém románu.“

Josefína si vytáhla pětku.

„Ha! Už se vidím, až vytáhnu krále nebo dámu... Fúj, trojka! Hrom do toho!“

„Fellowesová, krotte se!“ pravila Josefína. „Co je to za výrazy, kam na ně chodíte?“

Noční temnota zahalila Bensonburg. Úzký srpek měsíce zářil do sametově vlahé letní noci, slepice se tiše usadily na hřadě a poslední včela, nenaleznuvši nikoho, koho by mohla bodnout, zalezla do úlu. Terry stála sama v malé zahrádce u kuchyňského vchodu a bez dechu uvažovala, co jí asi přinese budoucnost.

Ještě nic netušila o bujarém starém markýzi de Mauf-ringneuse a jeho synovi, hraběti d'Escrignon; nevěděla, že se v jejím životě objeví paní Winthrop Peglerová, bytem na Park Avenue v New Yorku, letním bytem v Newportu, a také Frederick Carpenter, řečený Butch, většinový vlastník proslulé perlivé stolní vody Fizzo, jakož i J. Russell Clutterbuck, společník nakladatelství Winch & Clutterbuck, a posléze, jako nezbytná a nezapomenutelná třešinka na dortu, policejní komisař Pierre Alexandre Boissonade.

Markýz de Maufringneuse opouští své zaměstnání na ministerstvu

Asi tři týdny poté, co se slečny Trentovy vydaly na cestu z Bensonburgu do Francie, se na nároží pařížských ulic rue Belleau a rue Vanaye objevila vysoká, štíhlá elegantní postava, markýz Nicolas Jules St. Xavier Auguste de Maufringneuse et Valerie-Moberanne, mezi přáteli, jichž měl nemálo, zvaný „starý Nick“. Hodiny právě odbíjely jedenáctou. Kráčel právě na ministerstvo financí, kde byl zaměstnán v sekci darů a dědictví. Jeho pracovní zařazení se jmenovalo *employé attaché à l'expédition du troisième bureau*, tedy nic moc. Spěchal, neboť si nevzal deštník a chytla ho letní bouřka. Byl rozmrzelý také proto, že myšlenka na práci ho znepokojovala.

Práce mu dlouho byla cizí; teprve před několika lety se k ní musel uchýlit, když se s ním rozvedla bohatá americká choť. Do té doby sídlil, jak se někdy říká, v mramorových komnatách obklopen vazaly a služebnícami, ale s tím teď byl konec. Kromě skromné gáže mu zbýval jen elegantní zjev, čínorodý duch a zásoba drahých obleků, obuvi, prádla, a vázanek, většinou pořízených bez úhrady v hotovosti. Navzdory nepřízni osudu na této garderobě oddaně lpěl.

Asi dvacet minut poté, co dorazil do nevládné kanceláře, kterou s ním sdíleli pánové Soupe a Letondu, požádal přednostu oddělení, pan de La Hourmerie, svého tajemníka o jistý spis.

„Ovide, doneste mi spis Quibolle,“ kázal pan přednosta.
„Zajisté, pane.“

„Myslím, že na něm pracuje pan Soupe,“ dodal přednosta.

„Nikoli, pane. Teď právě se tím zabývá pan markýz. Všiml jsem si před chvílí, když jsem tam zašel...“

To pana de La Hourmerie ohromilo.

„Pan markýz?“ žasl. „Zde v kanceláři?“

„Ano, pane.“

„Chcete říct, že je zde?“

„Ano, pane.“

„V kanceláři?“

„Ano, pane.“

Pan de la Hourmerie se zatvářil přísně, jako muž, který pojal poezření, že si z něho někdo utahuje.

„Važte opatrně slova, Ovide,“ káravě pravil pan de La Hourmerie. „Tvrdíte, že pan markýz de Maufringneuse, úředník třetího oddělení, je zde v budově úřadu a na něčem *pracuje*?“

„Ano, pane!“

„Neuvěřitelné!“ zvolal zmatený přednosta. S viditelným úsilím se uklidnil a požádal tajemníka, aby poslal pana markýze se spisem Quibolle do jeho kanceláře.

Tajemník našel starého Nicka, jak rozmrzele civí na spis Quibolle, týkající se daru venkovské obce kterémusi muzeu. Byl to dar, který byl Nickovi už dlouho trnem v oku. Nemělo to hlavu ani patu. Opovrhoval tím darem, byl nad tyhle věci povznesen.

Uchopil spis, strčil jej do kapsy a odebral se do šéfovy kanceláře s nevrlým pocitem, že ho zbytečně obtěžují.

Avšak špatná nálada mu nikdy dlouho nevydržela a do ředitelovy svatyně vstoupil se svým navyklým šarmantním úsměvem. Přednosta ovšem zastával názor, že se markýz šklebí jako opičák. V podrostu jeho nenávisných předsudků patřil názor na markýzův úsměv k těm nejvytrvalejším.

„Dobrý den, pane.“

„Dobrý den, pane markýzi.“

„Prší a prší,“ podotkl Nick, pohlédnuv z okna. „Samozřej-

mě jsem si s sebou nevezl deštník. Tak to v životě zpravidla chodí, není-liž pravda? Apropó, zmínil jsem se vám někdy o mém plánu založit Deštníkový klub?“

„To teď ponechme stranou.“

Starý Nick pochopil, že se bude jednat o pracovních záležitostech, a zaujal příslušný postoj.

„Přál jste si se mnou mluvit...“

„Přál,“ chladně opáčil přednosta a zapomněl na spis Quibolle, jak se snažil připadnout na pádnou odpověď. „Ale nedostalo se mi příležitosti. Jak vzácná chvíle, že jste se dostavil. Tuším, že za poslední dva týdny jste náš úřad vůbec nepoctil svou přítomností.“

Starý Nick upřímně užasl. „Že by to bylo tak dlouho?“

„Jsem si tím jist.“

„Jak ten čas letí, k nevíře!“

„Zcela tak. Přestaňte se šklebit, pane markýzi.“

„Usmívám se...“

„Přestaňte se usmívat,“ požádal ho pan de La Hourmerie. Odmlčeli se a Nick se bez vyzvání posadil.

„Takže mi doufám nebudete zazlívát,“ pokračoval přednosta, „dotáží-li se po vysvětlení vaší nepřítomnosti. Ve státní službě existují jisté staré tradice, z nichž jednou jest, že státní činovníci plní své úkoly bez zbytečného chvatu. Tak je to správné, tak to chceme a tak se i děje. V dnešním vulgárním uspěchaném světě se v úřadě udržuje starosvětská důstojnost a oddanost odkazu předků. Ale všechno má své meze, *dva týdny*, pane markýzi! Po dobu dvou týdnů jste nevstoupil do budovy našeho úřadu. Smím se dotázat po příčinách? A neříkejte mi, že jste musel být přítomen na několika pohřbech svých tet.“

„Nemám tet.“

„Co synovce, máte?“

„Ani synovce. Mám syna, který se bohužel jmenuje Jefferson. Moje první žena, nebožka,“ rozpovídal se, „již je tomu pěkná řádka let, co se odebrala na věčnost, si to přála. Byla

totiž Američanka, stejně tak i moje druhá žena, s níž jsem rozvedený. Můj syn Jefferson je spisovatel. Píše povídky a tak různě.“

Poté odsoudil spisovatelství jako životní poslání. Mladý člen Maufringneuseova rodu nemá mařit čas zbůhdarmým škralabstvím, nýbrž se má postarat, aby si včas našel manželku, milionářskou dědičku, jak mu velí rodinná tradice, zejména, když má přitažlivý zevnějšek jako jeho syn Jefferson.

Markýzův šéf se nezajímal o Jeffersonovy literární snahy, ale zeptal se na jeho zdraví a tělesnou zdatnost.

„Zdraví panu synovi slouží?“

„Zdraví má prvotřídní, protloukal se v Americe a za války byl v odboji u makistů. To ho zocelilo...“

„To mám radost. Úmrtnost mezi rodinnými příslušníky našich úředníků je v poslední době hrozná. Denně za mnou přicházejí, *Omlouvám se, pane řediteli, zítra bohužel nepřijdu do úřadu, zesnul mi bratranec*, nebo *Pane řediteli, omluvte mne, ztratil jsem nejdražšího strýce...* Denně! Hynou jako mouchy, strýcové, tety, bratrance. Jako morová rána, ani při Attilových nájezdech nezhynulo tolik příbuzných.“

Starý Nick se vyjádřil soucitným *ts-ts*, neboť musel uznat, že to je pro šéfa svízelná situace. Přitom přemýšlel, jakému živočichovi se pan de La Hourmerie, podobá a rozhodl se pro mopslíka.

„Jak jsem řekl,“ hovořil dále ředitel, „nesmírně se raduji ze skutečnosti, že se pan hrabě teď právě těší dobrému zdraví. Důvod vaší absence je tedy nutno hledat jinde. Abych to shrnul: personál třetího bureau, to jste vy, monsieur Soupe a monsieur Letondu. Pan Soupe zde pracuje již jedenačtyřicet let a jistě od něho nemůžeme očekávat víc než senilní oddanost. Pan Letondu je sice v nejlepších letech, ale v poslední době lze pochybovat o jeho duševním zdraví.“

„Ano, je úplně mimo,“ souhlasil starý Nick, „a z nějakého důvodu má zvlášť spadeno na vás. Prohlásil, že už si na vás koupil sekeru a chystá se vás oddělat.“

„Opravdu?“ pravil pan de La Hourmerie poněkud lhostejně, jako by to bylo docela v pořádku, pokud se to bude konat v mimopracovní době. „Dovolte však, abych dokončil, co mám v úmyslu vám sdělit. Máme tedy v třetím bureau dva zaměstnance duševně nedostatečné a vás. Jenže vy tam nikdy nejste. Takhle by to ovšem dál nešlo, a tak vás musím požádat, pane markýzi, abyste se k tomu otevřeně vyjádřil. Co vám brání v docházce do úřadu?“

Starý Nick se zamyslel.

„Připisuji to z valné části počasí.“

„Jak prosím?“

„Až do včerejšího dne bylo počasí nadmíru příznivé. Jasná obloha, slunce svítilo, tu a tam nějaký mráček, mírný vánek. Ach, jaro v Paříži!“

„Jaké jaro? Jsme v půli července.“

„Ach, půlka července v Paříži!“ pohotově se opravil Nick. „Vzpomeňte, jak krásná pohoda panovala ještě včera ráno.“

„Podobná jako přibližně padesát předešlých dní.“

„Tak tomu. A já se každé ráno probudím, vstanu, oholím se, vykoupu se a posnídám. Pak si vezmu klobouk a hůlku a řeknu si *A nyní chutě do práce!* Vyjdu na ulici a obklopí mne pohoda, sluneční svit a smích, a za těch okolností se jeví nemožným odebrat se do páchnoucí kanceláře a usednout tam spolu se senilním Soupem a vraždychtivým Letonduem. Pak se nějak stane, jak, to nedovedu posoudit, že sedím v kavárně na bulváru, káva, cigareta, sklenka koňaku. Je to mystérium všedního dne.“

„Mystérium, které...“

Nick však pokračoval: „Já tomu čelím, silou vůle. Položím si na stolek hodinky a uložím si: Až bude na hodinkách jedenáct, vzchopím se a zase chutě do práce! A když je jedenáct, řeknu si: Chutě do práce v půl dvanácté!“

„Avšak počkáte až do dvanácti a jdete se naobědvat?“

„Přesně tak.“

„Po obědě v tom pokračujete?“

„Tak to jde den za dnem. Velmi mne to znervózňuje, trápím se, ubývám na váze.“

„Jak k tomu došlo, že jste se dnes dostavil?“

„Pršelo.“

„Rozumím,“ řekl pan de La Hourmerie ponurým hlasem a důstojně povstal z křesla za psacím stolem. Nick vyrazil varovný výkřik.

„Probůh, drahý pane, to nedělejte. Nikdy tohle nedělejte!“

„Co to? Co se stalo?“

„Povstali jste z křesla vzporem, jako muž postižený slabostí středního věku. Nikdo ovšem nemládne, ale je třeba s tím bojovat! Takhle se má vstávat,“ řekl Nick a pružně se vymrštil do stoje spatného. „Povězte mi, milý pane řediteli, když si chcete přeložit nohu přes nohu, pomáháte si rukou? Jako byste zvedal těžký pytel uhlí? Odvykněte si to, drahý pane, nečiňte tak. Mohu vám jmenovat celou řadu věcí, které byste neměl dělat. Třeba šourání. Pohybuje se svižně! Nemasírujte si kolena, když pokleknete, ani hrudník po chůzi do schodů. Nezanedbávejte dechové cviky před snídaní. Je chybou kašlat a srkat polévku. Varujte se chrápání, vezmě si dva polštáře nebo i tři, je-li to nutné. A mějte vždy na paměti,“ varovně zakýval prstem, „čím více šedin zdobí vám skráně, tím častěji je třeba zajít k holiči, a když postava ztrácí mladistvý tvar, je třeba ještě pečlivěji dbáti na oděv.“

Snad to způsobil ten varovný ukazovák, že pan de La Hourmerie ztratil svůj důstojný klid. Přednostové mívají výhrady proti podřízenému personálu, jemuž se zamanulo varovně jim hrozit prstem. Promluvil plynule a důrazně a mluvil celou minutu, a když ustal, aby se nadechl – nebylo by to nutné, kdyby vždy před snídaní správně konal dechová cvičení –, uviděl, že nehovořil nadarmo, neboť starý Nick ho teď pozoroval zcela soustředěně a nevěřičně.

„To zní, pane, a opravte mne, jestli se mýlím, jako vyhazov?“

„Tak tomu,“ potvrdil svá slova přednosta. „Vím, že ve vládních úřadech se většinou dává lidem možnost rezignovat, ale jsou výjimečné situace, kdy rezignace nepostačuje.“

„Zamyslete se nad tím!“

„Mám to promyšlené.“

„Domyslete to! Myslím, že děláte velkou chybu. Nehodlám vás upozorňovati na starobylost a zásluhy svého rodu, ale řekl bych, že přítomnost markýze de Maufringneuse mezi osazenstvem sekce darů a dědictví dodává ministerstvu jakéhosi lesku a vážnosti. Udává něco jako dobrý tón.“

„Máte pravdu. Když jsme vás přijali, jednalo se mi právě o vaši přítomnost. Dnes ovšem hovoříme o vaší nepřítomnosti.“

Starý Nick se nad tím zamyslel a musel uznat, že přednosta trefil hřebík na hlavičku.

„To jste řekl moc hezky,“ uznal.

„Děkuji vám,“ pravil pan de La Hourmerie, který s tím byl rovněž spokojen. „To bude vše, pane markýzi. Pěkný zbytek dne!“

Starý Nick se zvedl. Hodně snesl a byl-li na okamžik roztrpčen, už ho to přešlo.

Jak bylo jeho zvykem, dokázal se na to podívat z lepší stránky. „Léto je nejlepší čas pro malou dovolenou. Člověk se nesmí stát otrokem denní rutiny. Každý stroj jednou za čas potřebuje odpočinek, musí se promazat. To vám řekne každý lékař. Myslím, že si zajedu do Biarritz.“

„Zajeďte si třeba do horoucích pekel!“

„Ale ne, lepší než Biarritz bude St. Rocque. Bude tam teď festival, téměř jsem zapomněl. Během festivalu se tam sejdete s nejlepšími lidmi. Takže sbohem, nebo spíše na shledanou, neboť nepochybuji, že o svém nemoudrém rozhodnutí budete ještě hodně uvažovat. Dám vám svou adresu a čas od času se ozvu, abychom neztratili kontakt. Mimochodem,“ vzpomněl si, „nedisponuji teď právě dostatečnou hotovostí,

nemohl byste snad...? Nemohl? Nu, to nevadí, drahý příteli, to je zcela v pořádku. Já vím, jistě se na vás stále obrací celá řada prosebníků. Zeptám se syna Jeffersona, snad mi vypomůže on.“

Vrátil se do své kanceláře a rozloučil se s panem Soupem, jenž na něho hleděl, jak to popsal pan de La Hourmerie, se senilní oddaností, kdežto pan Letondu si ho vůbec nevšiml a mračně myslel na svou sekeru.

Pak si starý Nick švihácky narazil klobouk a s popěvkem na rtech opustil budovu ministerstva. Už nepršelo, slunce opět zalilo ulice svým jasem. Když došel domů, zjistil cosi objemného v kapse svého saka. Byl to spis případu Quibolle.

Vhodil jej do zásuvky, v které měl kapesníky, a opět vyšel z domu, pošvihuje hůlkou, a zamířil do rue Jacob, kde v prosté garsoniére přebýval jeho syn Jefferson, hrabě z Escrignonu.

Markýz de Maufringneuse odjíždí do mořských lázní

Starý Nick se častěji vídal se synem jen během posledního roku či dvou. Mladík si znechutil macechu – otec mu to posléze nemohl mít za zlé –, a tak záhy po druhém sňatku svého otce odjel do Ameriky a všelijak se tam protloukal až do začátku války. Teď žil opět v Paříži a zabýval se psaním; podle otcových slov psal povídky a tak různě. Nebyl v tom zvláště úspěšný a starý Nick si říkal, že nad ním může právem bédovat jako nad marnotratným synem. Bylo v tom hořké zklamání, neboť mládenec byl velmi úhledného zevnějšku, měl pěkné způsoby a zděděný šarm, ale nic z toho nevyužil, aby se nějak dobře zaopatřil. Svým chováním sice dosud nesklátil otcovy šediny do hrobu, ale patrně to byla jen otázka času.

Když Nick dorazil do obydlí mladého muže, našel ho ponořeného do spisování. Bušil do starožitného psacího stroje, snad stejně věkovitého jako byl sám maufringneuský rod.

„Nazdar, Nicku,“ řekl, když rodič vstoupil do místnosti, „posad se, asi bude dobře, oprášíš-li si židli, a deset minut na mě nemluv, protože teď se nenechám vyrušit z práce.“

Jefferson, hrabě d'Escrignon, pocházel z Nickova manželství s Loretou Annou, jedinou dcerou Jeffersona Pottera a jeho ženy Emily, kteří pocházeli z Ridgfieldu ve státě Connecticut. Nick a Loretta Ann se seznámili a vzali ve dvacátých letech, kdy se do Francie nahnul výkvět americké mládeže, zvláště ti, kdo si umínili proslavit se perem či

malířským štětcem a za tím účelem se usadili v pařížské Latinské čtvrti.

Loretta Ann malovala a její rodiče svolili, že si to může zkusit a připojit se k smečce. Jednou dopoledne malovala v Luxembourské zahradě, dala se přitom do řeči se starým Nickem, jenž byl tehdy ještě velmi mladým Nickem, a slovo dalo slovo. Nickovy názory na bohaté nevěsty se tehdy ještě neprojevíly, a tak došlo ke sňatku a pak i k rozmnožení rodu. V této souvislosti byl Nick silně otřesen, jak nevhledností novorozence, jehož přirovnal k pošírovanému vajíčku, tak rozhodnutím, že se má jmenovat Jefferson.

Avšak, jak známo, čas všechny rány zhojí, z novorozence se postupně vyvinulo hezké dítě a Nick přivykl jeho jménu. Když ustal klapot psacího stroje a autor se znaveně opřel na židli, Nickovi působilo jen malý záchvěv nevole, když ho oslovil:

„Nu tak, Jeffe, koukám, že máš plné ruce práce.“

„Tohle musím dodělat do zítřka.“

„Nesmím tě tedy zdržovat...“

„To je v pořádku, času dost.“

„Jak se ti poslední dobou daří?“

„Ujde to. Na živobytí si vydělám a doufám, že vzejde nový den.“

„Co to znamená, jaký nový den?“

„To je krasořeč, jejímž smyslem je, že mi snad vyjde román.“

„To je to, co teď tady píšeš?“

„Ale kde, tohle je jenom malý fejeton pro večerník. Rukopis románu je už v Americe. Poslal jsem ho nakladateli jménem Clutterbuck.“

Nick se nad tím jménem zamyslel.

„Clutterbuck? Nu, vlastně proč ne,“ prohlásil velkomyslně. „Jsou Američané, že se jmenují třeba Quackenbush. Tvoje nevlastní matka se za jednoho z nich provdala, když jsme